Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

32 648

Toezicht op afstand – de relatie tussen de Minister van Financiën en de financiële toezichthouders, De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM)

Nr. 8

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 april 2015

1. Inleiding

In mijn brief van 12 december 2014 (Kamerstuk 32 648, nr. 6) heb ik u verslag gedaan over het onderzoek dat in het kader van toezicht op toezicht is uitgevoerd door ABDTOPConsult naar (de naleving van) de regels omtrent compliance, nevenfuncties en integriteit voor de raad van toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).[1] De AFM heeft naar aanleiding van dat onderzoek een aantal belangrijke stappen gezet waarover ik u hierbij informeer.

De afgelopen maanden heeft de AFM, in overleg met het Ministerie van Financiën, gewerkt aan het opstellen van voorstellen ter versterking van gedrag en cultuur binnen de raad van toezicht, het formuleren van eenduidige en toegankelijke regels op het terrein van nevenactiviteiten en financiële privébelangen van leden van de raad van toezicht en het versterken van de compliance functie binnen de AFM. Dit heeft geleid tot een pakket aan maatregelen dat in de loop van dit jaar in de organisatie van de AFM zal worden geïmplementeerd. Deze maatregelen dragen bij aan de verdere professionalisering van het interne toezicht door de raad van toezicht.
Hierna informeer ik u over deze maatregelen die zien op de bevordering van een open cultuur binnen de raad van toezicht, op de beoordeling van nevenactiviteiten en financiële privébelangen van leden van de raad van toezicht en op de versterking van de positie van de compliance functie van de AFM.

[1] Raad van Toezicht Autoriteit Financiële Markten (AFM); Compliance en integriteit herijkt, ABDTOPConsult, drs. Koos van der Steenhoven, 9 december 2014.

kst-32648-8
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

2. Gedrag en cultuur raad van toezicht AFM

In het rapport «*Raad van Toezicht Autoriteit Financiële Markten (AFM); Compliance en integriteit herijkt*» wordt het belang van een open cultuur binnen de raad van toezicht benadrukt. In mijn brief van 12 december jl. heb ik naar aanleiding van dat rapport aangegeven dat de AFM en ik het belang inzien van een verdere professionalisering van het interne toezicht door de raad van toezicht waarbij de aspecten «gedrag» en «cultuur» een belangrijke rol zullen spelen. De hieronder uiteengezette maatregelen met betrekking tot de compliance functie en nevenactiviteiten en financiële privébelangen van de leden van de raad van toezicht, dienen hand in hand te gaan met een open cultuur waarin men zich bewust is van de voorbeeldfunctie die de raad van toezicht van de AFM vervult. Immers, niet alles valt in regels te vatten en het enkel invoeren van nieuwe regels is niet altijd genoeg om naleving daarvan te garanderen. Derhalve maken de aspecten «gedrag» en «cultuur» ook onderdeel uit van het pakket van maatregelen dat naar aanleiding van genoemd rapport in samenwerking met de AFM is opgesteld. Dit pakket van maatregelen bestaat, behalve uit duidelijke regels aangaande nevenactiviteiten en financiële privébelangen van de leden van de raad van toezicht, uit de introductie van een gedragscode. In deze gedragscode zullen bijvoorbeeld belangrijke waarden als integriteit, onafhankelijkheid en zorgvuldigheid worden opgenomen. Bovendien zullen, conform hetgeen hierover in het rapport is aanbevolen, bestaande interne regels waar nodig worden herzien, geactualiseerd en zo veel als mogelijk gebundeld.
In het kader van gedrag en cultuur speelt ook kennis van compliance gerelateerde onderwerpen een belangrijke rol. Deze kennis zal worden vergroot door in het introductieprogramma van leden van de raad van toezicht en in vervolgtrainingen meer aandacht aan compliance te besteden. Hiermee wordt, tezamen met de introductie van een gedragscode, een belangrijke bijdrage geleverd aan het versterken van een open cultuur binnen de raad van toezicht waarin men elkaar kan aanspreken op elkaars gedrag.
In lijn met het bovenstaande, zal ook bij de werving van leden voor de raad van toezicht (waarover hierna meer) nadruk gelegd worden op integriteit, geschiktheid, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en een kritische houding, zodat ook nieuwe leden bijdragen aan een open cultuur.

3. Nevenactiviteiten leden raad van toezicht AFM

In het rapport «*Raad van Toezicht Autoriteit Financiële Markten (AFM); Compliance en integriteit herijkt*» wordt een aantal aanbevelingen gedaan ten aanzien van de omgang met nevenactiviteiten van leden van de raad van toezicht van de AFM. In overleg met de AFM is een nieuw kader voor nevenactiviteiten van leden van de raad van toezicht opgesteld. Het kader behelst een inhoudelijke toetsing van nevenactiviteiten door de raad van toezicht als geheel in plaats van door de voorzitter van de raad van toezicht. Het aldus tot stand gekomen kader is gestoeld op de uitgangspunten zoals hierna uiteengezet.
Allereerst dienen alle nevenactiviteiten, behalve evident irrelevante functies en werkzaamheden, vooraf gemeld te worden. In het geval van beoogd leden van de raad van toezicht dient onder «vooraf» te worden verstaan: voor aanvang van het lidmaatschap van de raad van toezicht.
De lijst van nevenactiviteiten die op voorhand onverenigbaar worden geacht met het lidmaatschap van de raad van toezicht is uitgebreid. Van bepaalde nevenactiviteiten kan op voorhand gezegd worden dat het onwenselijk is indien deze worden uitgeoefend door leden van de raad van toezicht van de AFM. Een aantal nevenactiviteiten is derhalve reeds bij voorbaat aangemerkt als niet verenigbaar met het lidmaatschap van de raad van toezicht van de AFM en mag derhalve niet worden uitgeoefend

door de leden van deze raad. Het gaat hier bijvoorbeeld om nevenfuncties bij entiteiten die van de AFM of De Nederlandsche Bank een vergunning hebben verkregen. De uitbreiding ziet op nevenfuncties waarin men hiërarchisch ondergeschikt is aan de Minister of Staatssecretaris van Financiën en/of Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Daar de AFM op grond van de *Wet toezicht financiële verslaggeving* toezicht uitoefent op de financiële verslaggeving van bepaalde effectenuitgevende instellingen, zijn ook nevenactiviteiten waarin men materiële invloed kan uitoefenen op de financiële verslaggeving van dergelijke instellingen in het nieuwe kader bij voorbaat aangemerkt als onverenigbaar met het lidmaatschap van de raad van toezicht van de AFM. Bij dergelijke nevenactiviteiten kan gedacht worden aan het lidmaatschap van het audit committee of de functie van Chief Financial Officer bij een dergelijke effectenuitgevende instelling. Ten slotte ziet de uitbreiding op nevenfuncties die ertoe leiden dat een lid van de raad van toezicht zich regelmatig zou moeten verschonen in vergaderingen van de raad van toezicht en op bestuursfuncties van een lid van de raad van toezicht bij een rechtspersoon waarin een bestuurslid van de AFM commissaris is.

Bij de beoordeling door de raad van toezicht van de verenigbaarheid van een nevenactiviteit met het lidmaatschap van de raad van toezicht, zal de compliance officer van de AFM (waarover meer onder 5) een belangrijke adviserende rol gaan vervullen en zal het bestuur worden gehoord. De compliance officer zal de raad van toezicht adviseren over de verenigbaarheid van een nevenactiviteit met het lidmaatschap van die raad. Met dit advies dient de raad van toezicht rekening te houden bij de beoordeling van een nevenactiviteit, evenals met de mate van invloed die het (beoogd) lid van de raad van toezicht kan uitoefenen op het beleid en het functioneren van entiteiten die op grond van de wet aan het toezicht van de AFM zijn onderworpen en met de mogelijke gevolgen voor het functioneren en de reputatie van de AFM en haar wettelijke taken, werkzaamheden en doelstellingen.
Het onderwerp «nevenactiviteiten van de leden van de raad van toezicht» zal overigens, zoals aanbevolen in het rapport, als vast agendapunt in de vergaderingen van de raad van toezicht in aanwezigheid van de compliance officer worden behandeld.

4. Financiële privébelangen leden raad van toezicht AFM

Het rapport «*Raad van Toezicht Autoriteit Financiële Markten (AFM); Compliance en integriteit herijkt*» bevat een aantal aanbevelingen dat is gericht op het vermijden van (de mogelijke schijn van) belangenverstrengeling ten aanzien van financiële privébelangen van leden van de raad van toezicht van de AFM. Heldere en eenduidige regels zijn hiervoor vereist. De AFM zal daarom haar interne regels ten aanzien van financiële privébelangen actualiseren. Deze aanpassingen zien er ook op deze regels te verduidelijken.
De AFM hanteert reeds een restricted list waarin bepaalde financiële instrumenten zijn opgenomen waarin niet mag worden gehandeld door de leden van de raad van toezicht. Dit verbod op het (doen) verrichten van transacties in financiële instrumenten die op de restricted list staan of worden geplaatst, zal blijven gelden. Wel zal het, conform de aanbevelingen uit het rapport, niet langer mogelijk zijn om twaalf maanden de tijd te nemen om bepaalde financiële belangen af te bouwen. Dit betekent dat beoogd leden van de raad van toezicht voorafgaand aan hun benoeming dergelijke financiële privébelangen dienen af te stoten, te «bevriezen» of in vrijehandbeheer te hebben gegeven.
De compliance officer geeft reeds een bindend advies over de financiële privébelangen die een (beoogd) lid houdt, welke advies onder andere kan inhouden dat een bepaald belang dient te worden afgestoten of bevroren.

Dit zal zich in ieder geval voordoen bij financiële belangen (bijvoorbeeld aandelen) in entiteiten die onder het toezicht van de AFM vallen. De compliance officer betrekt in dit advies ook financiële privébelangen van aan het (beoogd) lid gelieerde derden (bijvoorbeeld de echtgenoot).
De raad van toezicht zal bij zijn voordracht van een beoogd lid van de raad van toezicht richting de Minister van Financiën ingaan op het advies van de compliance officer aangaande de financiële privébelangen van dat beoogde lid.

5. Versterking compliance functie AFM

Het rapport «*Raad van Toezicht Autoriteit Financiële Markten (AFM); Compliance en integriteit herijkt*» bevat een duidelijke roep om de positie van de compliance functie van de AFM te versterken. De compliance functie is binnen de AFM belegd bij de afdeling Compliance & Integriteit die zich bezighoudt met het controleren van de naleving van wettelijke regels en interne regelingen. Met de AFM heb ik zowel de positionering als de taken en verantwoordelijkheden van deze afdeling binnen de AFM besproken. Daaruit is onder meer naar voren gekomen dat aan genoemde aspecten nadere invulling gegeven kan worden door meer duidelijkheid omtrent de taken en de rol van de compliance functie binnen de AFM.
Deze duidelijkheid zal vorm krijgen in een zogeheten compliance charter: een document waarin ten aanzien van de compliance functie de bevoegdheden, taken, verantwoordelijkheden en fundamentele aspecten als onafhankelijkheid, worden beschreven. Hierin zal onder meer worden vastgelegd dat de compliance officer direct rapporteert aan de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de raad van toezicht. Daarnaast zal het onderwerp «compliance» een vast agendapunt worden in vergaderingen van de raad van toezicht, welk agendapunt in aanwezigheid van de compliance officer zal worden behandeld. Ook zal de compliance officer de mogelijkheid krijgen, om indien nodig voor vervulling van zijn taak, gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen en aanwezig te zijn bij vergaderingen van het bestuur. Tevens zal in het compliance charter de adviesrol van de compliance officer met betrekking tot financiële privébelangen en nevenactiviteiten van leden van de raad van toezicht, nader worden uiteengezet. Zoals onder 4 uiteengezet, houdt deze adviesrol in het geval van financiële privébelangen van leden van de raad van toezicht in dat de compliance officer een bindend advies afgeeft. Ten aanzien van nevenactiviteiten van leden van de raad van toezicht die door de raad van toezicht op hun verenigbaarheid met het lidmaatschap van die raad dienen te worden beoordeeld, zal de compliance officer een zwaarwegend advies geven aan de raad van toezicht. Dit advies dient de raad van toezicht mee te wegen in zijn beoordeling.
Een compliance charter zal tezamen met het actievere, interne compliance beleid bijdragen aan verdere verbetering en zichtbaarheid van de compliance functie en bekendheid met relevante regelingen binnen de AFM. Daarnaast zal de afdeling Compliance & Integriteit ook qua personeelsbezetting worden uitgebreid, zodat zij beschikt over voldoende middelen en deskundigheid om haar taken onafhankelijk en effectief uit te kunnen oefenen.
Ten aanzien van informatiebeveiliging beschikt de AFM reeds over een *Information Security Officer* (ISO). De ISO monitort de naleving van het informatiebeveiligingsbeleid en zal vanuit die rol actief controleren of de raad van toezicht bij het verzenden van e-mails gebruikmaakt van de voorgeschreven beveiliging. Tevens zal de AFM een charter voor de ISO-functie opstellen. Voor zover de compliance functie de taken van de ISO-functie raakt of overlapt wordt de compliance functie hierin betrokken (integriteitskwesties).

6. Vervolg

De maatregelen zoals die hiervoor zijn weergegeven, zullen de komende tijd verder worden vormgegeven en geïmplementeerd binnen de AFM. In lijn met het rapport «*Raad van Toezicht Autoriteit Financiële Markten (AFM); Compliance en integriteit herijkt*» zullen belangrijke bepalingen inzake nevenactiviteiten in de statuten van de AFM worden opgenomen zodat op één plaats een helder kader ontstaat met het oog op de voorkoming van (de schijn van) belangenverstrengeling door nevenactiviteiten die niet verenigbaar zijn met het lidmaatschap van de raad van toezicht.
De voorbereidingen voor aanpassing van de statuten zijn reeds in gang gezet. Op grond van de Wet op het financieel toezicht zal ik deze wijzigingen toetsen en moet ik hieraan mijn instemming verlenen. Ook zullen regelingen inzake financiële privébelangen verder worden aangescherpt en zo nodig worden verduidelijkt. Daarnaast wordt, zoals onder 5 omschreven, een compliance charter vastgesteld waarin de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de compliance functie worden beschreven. Voorts wordt een gedragscode opgesteld zoals hierboven onder 2 beschreven.
De AFM heeft, in overleg met mij, belangrijke stappen gezet om het kader voor de raad van toezicht te versterken. Deze stappen zijn noodzakelijk om de raad van toezicht binnen afzienbare termijn weer op sterkte te brengen. Nu bekend is aan welk kader de nevenactiviteiten van nieuwe leden getoetst zullen worden, kunnen de openstaande vacatures worden vervuld. Het wervingsproces voor nieuwe leden van de raad van toezicht, waaronder een voorzitter, is dan ook in volle gang. Daarbij ligt de focus, overeenkomstig de profielschets voor de raad van toezicht, op een divers samengestelde raad van toezicht, met ruimte voor verschillende achtergronden (waaronder ook in de financiële sector), competenties, persoonlijkheden en geluiden.

Een nieuwe raad van toezicht moet in staat zijn de AFM scherp te houden en een kritische blik van buiten naar binnen te brengen. De verwachting is dat voor de zomer belangrijke versterkingen voor de raad van toezicht kunnen worden gepresenteerd.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem